

خصوصی سازی و رهنمودهایی برای بهبود کارکرد آن در ایران با رویکردی بر سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی

چکیده

در مؤلفه‌های اقتصادی مهم‌ترین هدف خصوصی سازی کسب درآمد برای دولت و افزایش بهره‌وری بیان شده است. این مؤلفه براساس سیاست‌های ابلاغی اصل ۴۴ قانون اساسی، علاوه بر کسب درآمد برای دولت و افزایش بهره‌وری می‌بایست توسعه عدالت اجتماعی را نیز به همراه داشته باشد. ضمن آنکه این سیاست پس از پایان جنگ تحمیلی با هدف ارتقاء کارایی فعالیت‌ها، تخصیص منابع و گسترش مشارکت‌های مردمی، جزو اولویت‌های سیاستگذاری در برنامه‌های توسعه‌ای کشور بوده است.

آنچه مسلم است ذکر این نکته است که اجرای دقیق این سیاست در کشوری که شرایط پدید آوردن بخش خصوصی در آن ضعیف است، بسیار دشوار خواهد بود. زیرا خصوصی سازی با ایجاد فرصت‌های جدید و برابر برای مشارکت مردمی و فعالیت‌های اقتصادی و کاهش حجم تصدیگری دولت سر و کار دارد. امری که در بند الف سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی به‌طور تلویحی به آن اشاره شده است. بنابراین اجرای موفق خصوصی سازی منوط به ایجاد فضای رقابتی سالم، ثبات اقتصادی، آزادسازی، مقررات زدایی و ... است. امری که پس از گذشت قریب به ۲۰ سال از تدوین این سیاست در چارچوب برنامه‌های توسعه‌ای کشور، اجرای آن هم از بعد کلی قضیه یعنی "جلب مشارکت بخش خصوصی در فعالیت‌های اقتصادی" و هم از بعد "تبدیل مدیریت دولتی و انتقال آن به بخش خصوصی" با مشکل روبه‌رو شده است.

به نظر می‌رسد شتابزدگی، رعایت نکردن ضوابط مربوط به خصوصی سازی، عدم استفاده از شیوه درست انتقال مالکیت، انتقال نیافتن واقعی مدیریت بنگاه و سرانجام نبود آنچه که به‌عنوان زیرساخت لازم نامیده می‌شود، دلیل چنین عملکردی است. در همین زمینه تحقیق جامعی در خصوص سهم بخش خصوصی و دولتی از اقتصاد ایران توسط دانشگاه صنعتی شریف انجام شده است، که بیانگر این حقیقت تلخ است که ۸۰ درصد از بخش‌های اقتصادی کشور به‌رغم واگذاری‌های اخیر به علل متعدد از جمله واگذار نشدن مدیریت به بخش خصوصی، همچنان متأثر از دولت و شرکت‌های دولتی است.

این مقاله درصدد است تا ضمن بررسی کوتاه از تجارب خصوصی سازی در سایر کشورهای جهان، به بررسی عملکرد اجرایی سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی، از جمله سهام عدالت در ایران بپردازد و پس از شناسایی موانع و مشکلات پیش‌روی، راهکارهای عبور از این موانع را در جهت تسریع در اجرای این بند از قانون اساسی بیان کند.